

Per la sobirania energètica

El model econòmic en el que vivim es sosté sobre una base material que consisteix, principalment, en l'extracció i combustió de recursos fòssils (petroli, gas, urani i carbó), que permeten l'obtenció del que fins fa poc era energia barata i abundant. Aquest mètode de producció s'ha demostrat a la vegada insostenible -degut a la no renovabilitat dels recursos que utilitza- i generador de forts impactes, tant al medi com a les persones.

L'energia, vector satisfactor de les necessitats més indispensables, ha esdevingut un recurs mercantilitzat, i el seu accés no es basa en criteris d'equitat i justícia social i ambiental sinó en criteris lucratiu. La crisi econòmica que estem vivint, propiciada en bona part pel propi esgotament dels recursos fòssils, ha visibilitzat els impactes sobre les persones que té aquesta concepció de l'energia, abocant, només a Catalunya, a més del 13% de la població a viure en situació de pobresa energètica.

Els mateixos criteris de benefici econòmic són els que expliquen com és que vivim en un territori amb gran potencial d'aprofitament de fonts energètiques renovables i, en canvi, els recursos que s'utilitzen són d'aquells racons de la Terra que ofereixen una millor relació cost-benefici per a les empreses que els exploten, convertint-nos en un país dependent energèticament. A més, molts costos (monetaris o no) relacionats amb l'extracció d'aquests recursos són externalitzats, i sovint deixen una empremta de contaminació, degradació ambiental, explotació laboral, violència i pobresa als països exportadors.

Avui vivim una nova fase en la que l'encariment dels recursos fòssils i les noves tendències d'especulació sobre el territori en el context de la crisi financera, promouen l'extracció de les últimes reserves disponibles, amb noves tècniques d'extracció fins ara inviables. L'aparició del *fracking* i l'extensió de les exploracions i explotacions d'hidrocarburs al litoral de casa nostra i d'urnai a l'Alta Anoya no responen a demandes ciutadanes ni tampoc hi revertiran positivament. Actualment no tenim capacitat de control ni decisió sobre els mitjans de producció energètics: enlloc de ser capaços de decidir què, com, quant i per a què volem utilitzar l'energia, a dia d'avui som mers clients de serveis energètics.

Per la seva banda, el model de desenvolupament que hem estat seguint no és aliè a aquestes variables. Sota el paradigma de creixement infinit i energia "barata", la variable de la sostenibilitat ha tingut un paper residual en les polítiques d'ocupació del territori. La distribució geogràfica de les activitats productives i les polítiques urbanístiques són totalment contradictòries des d'una òptica d'estalvi i eficiència energètica. El transport representa un 40% del consum energètic a Catalunya, i a tot el món és responsable d'una quarta part de les emissions de CO₂. D'aquest transport, la pràctica totalitat es realitza mitjançant la combustió del petroli, recurs que segons la pròpia Agència Internacional de l'Energia va assolir el seu pic de producció l'any 2006.

Creiem que és no només necessari sinó imperatiu treballar per superar la situació actual. Cal posar sobre la taula el model social que volem construir per a les properes dècades, ja que això definirà les necessitats materials associades a ell. Considerant els impactes i les desigualtats que genera el model de producció actual, apostem per un canvi profund de paradigma, basat en els següents criteris:

- **Democràcia:** hem de ser capaços de decidir què produïm, com ho produïm i, sobretot, per a què ho produïm. La generació d'energia ha de respondre en primer lloc a criteris i necessitats socials col·lectivament identificats.
- **Control social dels mitjans de producció:** lluny dels mètodes oligopòlics dominants, interessats en promoure consums tant elevats com sigui possible, el control de la producció energètica ha de

ser gestionat des d'una òptica no mercantilista, apostant per gestions públiques i/o comunitàries en la construcció dels béns comuns.

- **Sostenibilitat:** els recursos fòssils, finits a la vegada que contaminants, no són una opció de futur. Cal apostar per les energies renovables de manera ferma i considerar les seves capacitats i característiques, dibuixant el camí cap a la sostenibilitat del sistema. Així mateix cal un tancament urgent i definitiu de les centrals nuclears del nostre país per tal d'evitar qualsevol possibilitat de reviure catàstrofes com la de Txernòbil o Fukushima. Les centrals nuclears de casa nostra es troben envellides i molt degradades: només a Catalunya acumulen més de 221 problemes de funcionament des del 2005, on la majoria corresponen a l'edifici de contenció i a l'edifici i sala de control.

- **Decreixement energètic:** Les energies renovables tenen un potencial suficient per cobrir les necessitats energètiques bàsiques de la humanitat, però no les de l'actual sistema de producció i de consum dels països enriquits, molt intensiu en energia en molts sectors que no redunden en el benestar social i ambiental. Cal canviar radicalment el model de creixement que ens ha portat a la situació energètica i econòmica actual i apostar per un decreixement energètic sostenible en aquests països, en el qual les energies renovables poden garantir prioritàriament les necessitats socials més bàsiques.

- **Arrelament al territori / descentralització:** com a condició indispensable per al compliment de tots els criteris anteriors, i en contraposició al model d'acumulació que suposen els mitjans de producció actuals, el model energètic s'ha d'impulsar des de baix, i això implica defugir de receptes úniques i de grans solucions màgiques. L'heterogeneïtat i diversitat de propostes locals adaptades al seu entorn són la millor garantia de transició cap a un nou model energètic.

En definitiva, apostem per caminar cap a una **sobirania energètica**, concepte que integra tots els elements anteriors, com a únic camí possible per a avançar cap a la plena igualtat, respecte als drets humans i harmonia amb el medi.